

VLAAMS-BRABANTSE SLAGKRACHT

TOESPRAAK PROVINCIERAAD

17/10/2023

TOESPRAAK PROVINCIERAAD 17/10/2023

VLAAMS-BRABANTSE SLAGKRACHT

INHOUD

Inhoud	1
1. Inleiding.....	3
2. Noodplanning.....	4
2.1. Groeiend belang van noodplanning.....	4
2.2. Evaluatie van de noodplanning op federaal niveau	4
2.3. Ondersteuning van de noodplanning op lokaal niveau.....	6
2.4. Nieuw crisiscentrum in het provinciehuis	7
2.5. Oekraïne.....	8
3. Veiligheid	9
3.1. Politie.....	9
3.1.1. Rekrutering.....	11
3.1.2. Schaalvergroting.....	16
3.2. Taalproblematiek bij dringende medische hulpverlening.....	20
3.3. Criminaliteitspreventie	22
3.3.1. Cybercrime preventie.....	22
3.3.2. Drugspreventie.....	23
4. Waterbeheer	24
4.1. Een brede kijk: Waterlandschapsprojecten	25
4.2. Weerbaar Water+Land+Schap	27
4.3. De ruimtelijke aanpak bij de strategische projecten.....	28
4.4. Tiense Watervelden	30
4.5. Naar een nieuw landschap in het waterbeheer?.....	31
5. Ronde van provinciale diensten	33
6. Slotwoord	35

1. INLEIDING

Ongelooflijk hoe snel de tijd voorbijgaat. Het lijkt alsof ik pas gisteren hier voor de eerste keer stond om deze provincieraad te mogen toespreken, maar ondertussen heb ik de eer om jullie al voor de vierde keer toe te spreken. En, zoals de vorige keren, zal ik trachten mijn beslag op jullie kostbare tijd te beperken tot een 45-tal minuten, en kunnen jullie indien jullie dat nuttig en wenselijk vinden, verder grasduinen in de iets meer uitgebreide schriftelijke versie van mijn speech die jullie straks aan het einde van deze zitting kunnen meenemen, en die ook op mijn website zal worden gepubliceerd.

De *inhoud* van deze speech is enigszins anders dan in de voorbije jaren. In die vorige toespraken heb ik mij achtereenvolgens gefocust op de rol van de gouverneur, de coronacrisis en de lokale besturen, met onder meer onze voornaamste bevindingen uit de Ronde van Vlaams Brabant, die vorig jaar net was afgerond. Dit jaar zal ik mij eerder richten op wat er zich het voorbije jaar zoal heeft afgespeeld binnen een aantal domeinen, die tot de eerder traditionele kerntaken van een gouverneur behoren. Meer concreet zal het vandaag vooral gaan over noodplanning, veiligheid en waterbeheer. En, op het einde van de presentatie zal ik nog kort even ingaan op een aantal lessen die we hebben geleerd uit de ronde van de provinciale diensten, die tijdens de voorbije maanden werd georganiseerd.

Die inhoudelijke thema's reflecteren niet toevallig ook goed de drie verschillende petjes, die ik als gouverneur draag. Noodplanning en het *brede veiligheidsdomein* om de openbare orde, veiligheid en volksgezondheid in Vlaams-Brabant te verzekeren, situeren zich hoofdzakelijk bij mijn rol als commissaris van de federale regering, en de taken worden vooral uitgevoerd door de mensen in mijn federale afdeling. De opdrachten op het vlak van waterbeheer voer ik voornamelijk uit in samenwerking met de Vlaamse overheid. En in al die domeinen zijn er heel wat raakvlakken met de provinciale bevoegdheden en met wat er hier in dit provinciehuis gebeurt.

2. NOODPLANNING

2.1. GROEIEND BELANG VAN NOODPLANNING

Sinds ik gouverneur ben geworden nu iets meer dan drie jaar geleden, was het voorbije jaar - en vooral dan de voorbije zomer - de eerste zonder effectieve rampen of noodsituaties op bovenlokaal niveau. En toch werd er in dat afgelopen jaar enorm veel tijd en aandacht besteed aan *noodplanning*, en dit zowel op nationaal als op provinciaal en lokaal niveau. De opeenstapeling van crisissen in de periode 2020 - 2022 heeft ons immers op pijnlijke wijze met de neus op de feiten gedrukt, en ons bewust gemaakt van de vele zwakke plekken in onze noodplanningssystemen.

Er is dan ook volop *geëvalueerd en gestudeerd*, er zijn *verbeteringstrajecten* opgestart en *preventiemaatregelen* geïmplementeerd. Want naast het ontdekken van vele zwakheden, hebben we ons ook heel expliciet gerealiseerd dat die rampen zich naar de toekomst toe wel eens op meer frequente basis zouden kunnen voordoen. Doordat de wereld steeds meer een dorp wordt met een nooit geziene intra-continentale mobiliteit van de wereldbevolking, zullen virussen en hun vele varianten altijd het risico inhouden van een nieuwe pandemie. De klimaatverandering zal ook in de komende jaren zorgen voor zowel meer wateroverlast als periodes van droogte, met de bijhorende risico's van watertekort en bosbranden. En de steeds meer gespannen geopolitieke context, vergroot het gevaar op oorlogen met een ontwrichtende impact op de hele wereldbevolking, zoals het lang aanslepend en steeds gewelddadiger conflict in Oekraïne nog elke dag bewijst.

Door die *sterke bewustwording* van het belang van een *adequate* en *professionele noodplanning*, is er in het voorbije jaar dus hard nagedacht en gewerkt op de verschillende beleidsniveaus, en ik wil kort een voorbeeld schetsen van elk beleidsniveau, om het voor jullie voldoende concreet en bevattelijk te maken.

2.2. EVALUATIE VAN DE NOODPLANNING OP FEDERAAL NIVEAU

Op het federale niveau ontdekte men bij het evalueren al snel de noodzaak van een betere *wetgeving* op het gebied van noodplanning en crisisbeheer, met als doel te beschikken over één coherente en globale reglementering in dit domein, waarin de taken en verantwoordelijkheden van de verschillende actoren, duidelijk worden omschreven. De minister van Binnenlandse zaken gaf dan ook de opdracht aan het Nationaal Crisiscentrum om een codificatieproject op te starten, waarbij ook de gouverneurs en hun diensten noodplanning nauw werden betrokken. Eén van de uitgangspunten was om de rol van de

bestuurlijke overheden op de as ‘burgemeester - gouverneur - minister van Binnenlandse zaken’ - te versterken bij het multidisciplinaire beheer van crisissen. De hiërarchische lijnen binnen deze piramide met drie niveaus, alsook de rol en verantwoordelijkheden van elk van hen, moeten worden verduidelijkt door het toepassen van het beginsel van eenheid van commando. Daarnaast voelt men de behoefte aan **harmonisatie** van de noodplanningsprocessen en procedures. In het verleden was er de tendens om steeds nieuwe noodplannen te maken voor specifieke risico’s. Nu heeft men geleerd dat het cruciaal is om zo snel mogelijk orde te scheppen in de chaos, waarbij het beter is om elk type van noodsituatie te beheren met eenzelfde basisaanpak en structuur.

Tenslotte is gebleken dat de gefedereerde entiteiten (dus de Gemeenschappen/Gewesten) juridisch gezien slechts zijdelings en minimaal worden betrokken bij het crisisbeheer, terwijl we tijdens de voorbije nationale crisissen zagen dat heel wat relevante en noodzakelijke **bevoegdheden** zich juist bij dit niveau situeren. Dit codificatieproject heeft geleid tot een onderbouwde set van wetteksten, waarvan het de bedoeling is die nog deze legislatuur aan het parlement voor te leggen.

Parallel met de codificatieoefening werd een **commissie van deskundigen** opgericht, met als opdracht aanbevelingen te formuleren tot een verbetering van het crisisbeheer in België. Een belangrijke conclusie van deze commissie is om voldoende aandacht te hebben voor het ontwikkelen van een duurzame risicocultuur in alle sectoren van onze samenleving, alsook een verhoogde weerbaarheid van de burgers. Concreet houdt dit in dat men de burgers moet laten participeren in elke stap van de risicocycclus, en dit bij voorkeur op lokaal niveau aangezien dit het niveau is dat het dichtst bij die burger staat.

De expertencommissie moedigt lokale overheden dan ook aan om diverse **burgerhulpinitiatieven** of **vrijwilligersstructuren** te faciliteren. Het doel hiervan is niet om in de plaats te treden van de professionele hulpdiensten, maar om op een complementaire en goed gecoördineerde manier ongevaarlijke opdrachten uit te voeren, zodat die hulpdiensten zich tijdens zo’n crisis kunnen concentreren op hun kerntaken. Voorbeelden van niet-gevaarlijke complementaire acties zijn o.a. ondersteuning voor de evacuatie van een wijk, administratieve of logistieke ondersteuning van een commandopost operaties, het verzamelen of uitdelen van maaltijden, het vullen en verdelen van zandzakjes, hulp bij het schoonmaken of herstellen van openbare gebouwen, enz. Heel veel taken die broodnodig zijn in een crisissituatie, maar waarvoor de hulpdiensten vaak handen tekort komen omdat hun beperkte capaciteit op zo’n momenten enorm overbevraagd is.

Figuur 1: Op 6 mei 2023 werd in Lubbeek het eerste vrijwilligerskorps in Vlaanderen officieel opgericht. (Bron: Leuven Actueel dd. 08/05/2023)

2.3. ONDERSTEUNING VAN DE NOODPLANNING OP LOKAAL NIVEAU

Als we kijken naar het *lokale niveau*, stellen we vast dat de opeenstapeling van crisissen tijdens de periode 2020-2022 heeft onmiskenbaar een enorme druk gelegd op de reguliere werking van de lokale besturen. Normaal gezien is noodplanning een preventief gegeven, waarbij men mogelijke risico's identificeert, plannen en procedures opstelt, allerhande betrokken actoren hierover informeert, en zelfs oefeningen organiseert; allemaal om voorbereid te zijn in geval er zich ooit een calamiteit zou voordoen. De laatste twee jaar is noodplanning jammer genoeg geëvolueerd naar *permanent crisisbeheer*, waarbij zowat alle beleidsdomeinen werden geïmpacteerd. En vooral de lokale besturen en hun personeel werden hierdoor getroffen, als laatste schakel van de beleidsketting die op de meest rechtstreekse manier geconfronteerd wordt met de problemen van burgers en verenigingen.

Het belang en de professionalisering van rampenplanning bij de lokale besturen zijn de laatste jaren dan ook enorm toegenomen. Een belangrijke verwezenlijking in dit verband van het voorbije jaar was zonder enige twijfel de *actualisering* van *alle Algemene Nood- en Interventieplannen* (ANIP's) in de 65 steden en gemeenten in Vlaams-Brabant. In zo'n plan staan onder andere de taken en verantwoordelijkheden van alle interventiediensten tijdens een noodsituatie in detail beschreven. Zo kunnen lokale besturen en de hulpdiensten snel en goed reageren tijdens een noodsituatie. Deze ANIP's, die op regelmatige basis geëvalueerd en bijgestuurd worden, vormen de hoeksteen van een accurate aanpak van crisissituaties op lokaal vlak. Ik beseft dat het actualiseren ervan veel tijd en energie heeft gekost vanwege de lokale noodplanningscoördinatoren, maar het is simpelweg cruciaal om

de veiligheid van de inwoners van Vlaams-Brabant te garanderen, zowel voor, tijdens als na een noodsituatie. Alle lokale besturen en hun noodplanningsdiensten wil ik dan ook uitdrukkelijk bedanken voor de inspanningen, die werden geleverd voor deze actualisatie.

Tezelfdertijd besef ik heel goed dat die verhoogde inspanningen op vlak van noodplanning en crisisbeheer voor onze lokale besturen vaak geen sinecure zijn. Zeker omdat het om een vrij technische materie gaat die gespecialiseerde expertise vereist. Daarom beschouw ik het als een prioriteit om onze **stedelijke en gemeentelijke noodplanningsdiensten te ondersteunen**, zowel als permanente helpdesk voor individueel advies, als met collectieve opleidingen. Zo werden de lokale noodplanningscoördinatoren dit voorjaar verzameld op het provinciehuis voor een briefing over het draaiboek wateroverlast voor lokale besturen, het stimuleren van de zelfredzaamheid van burgers en de lopende transformatie van het nationale veiligheidsportaal. En omdat bij crisissituaties ook communicatie naar de bevolking toe van groot belang is, werd in de namiddag een specifieke informatie- en trainingssessie georganiseerd voor de communicatiediensten van alle lokale besturen.

2.4. NIEUW CRISISCENTRUM IN HET PROVINCIEHUIS

Ook hier op provinciaal niveau zijn er in het afgelopen jaar serieuze stappen gezet om onze coördinerende en leidende rol in noodplanning te versterken. En dan heb ik het vooral over het opzetten en inrichten van een 'state of the art' **provinciale crisisruimte**, want dat was toch nog een manco in Vlaams-Brabant. Terwijl diverse rapporten en evaluaties stevast bevestigen dat het in geval van een crisissituatie essentieel is om onmiddellijk over een permanente en adequaat uitgeruste crisisruimte te kunnen beschikken.

Door een herschikking en inkrimping van de bestaande bureaus op mijn federale afdeling, maakten we in 2022 een voldoende grote ruimte vrij, die aan alle operationele en technische vereisten voldoet om een permanente crisisopstelling te creëren voor 35 personen. Los van deze plenaire overlegruimte voor de vijf disciplines kunnen we in de bestaande bureaus ook voorzien in aparte voldoende uitgeruste ruimtes voor de werkcellen van de vijf disciplines, die parallel actief zijn met de voltallige provinciale crisiscel.

De nieuwe provinciale crisisruimte is reeds in gebruik, en op dit ogenblik zijn we bezig met een **gefaseerde upgrade** van de inrichting en technische installaties. In een eerste fase (deze werd vorige week afgerond) rusten we de ruimte permanent uit met geschikte telecommunicatiemiddelen, waaronder discussieposten om het geluid van de spreker in de zaal te versterken zodat iedereen goed verstaanbaar is en een groot retourscherm in het midden van de zaal opdat geprojecteerde beelden ook goed leesbaar zijn voor de deelnemers achteraan in de zaal.

In een tweede fase (aanbesteding eind 2023 en loopt nu) investeren we in een videowall voor drie verschillende parallelle projecties, plafondluidsprekers die het geluid van geprojecteerde beelden kunnen weergeven, voldoende stopcontacten en netwerkaansluitingen en de mogelijkheid om tijdens een crisis ook een videoconferentie te kunnen opzetten. En in een derde fase (voorjaar 2025) worden de huidige tafels en stoelen vervangen zodat in de grote crisisopstelling 35 personen op een ergonomisch verantwoorde manier kunnen deelnemen aan het overleg. In totaal gaat het om een investering van meer dan 150.000 Euro, waarvan ongeveer een derde uit onze eigen reguliere federale budgetten, en 2/3 als eenmalige subsidie vanuit de Seveso-fondsen.

Figuur 2: Federale crisisruimte in het provinciehuis te Leuven

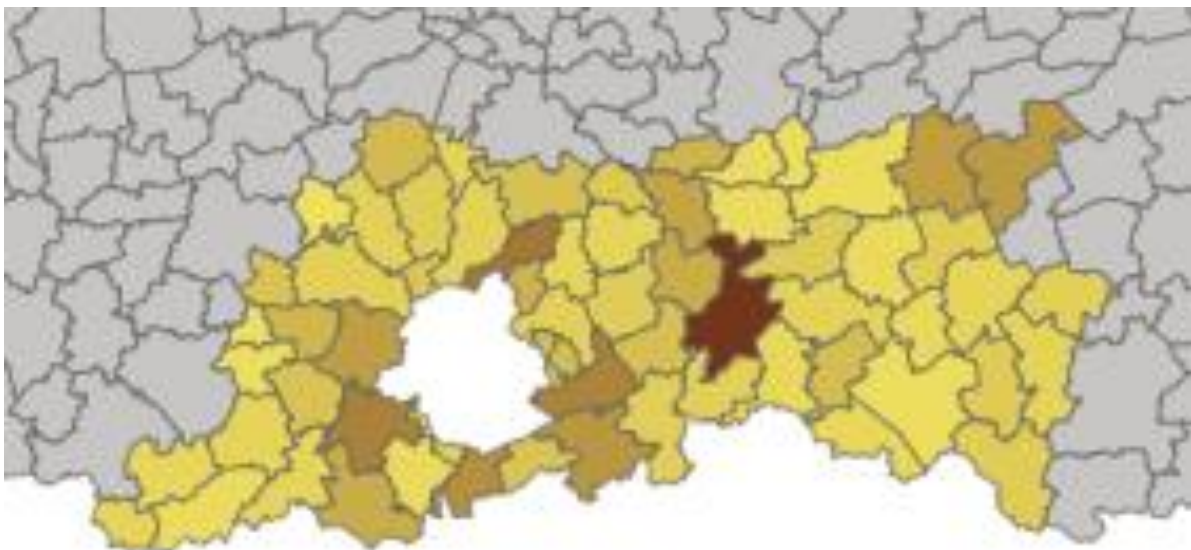
2.5. OEKRAÏNE

Tenslotte wil ik in het kader van noodplanning het toch nog even hebben over de **Oekraïncrisis**, want daarmee werden we ook in het voorbije jaar en tot op de dag van vandaag nog steeds geconfronteerd. En een einddatum van de oorlog, een einddatum voor de impact die dat heeft op Vlaanderen en onze lokale besturen kan ik hier jammer genoeg niet meegeven. Want nog steeds voelen we dat die oorlog zich blijft doorzetten: drone-aanvallen, het uitschakelen van opposanten, de economische en materiële schade die oploopt, de zoektocht van Oekraïne naar wapens en munitie, zelfs F16's en Leopard tanks bij bevriende naties, ... Het blijft jammer genoeg duren en toont aan dat dit wel eens langer zal duren dan bij aanvang werd gedacht.

Wat betreft de **opvang** van Oekraïense ontheemden blijft de Vlaamse overheid in de mate van het mogelijke anticiperen op de evolutie en de duur van de oorlog. Zo wordt er binnen de Taskforce Oekraïne momenteel gewerkt aan een voorstel voor de Vlaamse regering om de **financiering** van de huisvesting, de **tools** en de personele **omkadering** door te trekken tot **maart 2025**. Tot dan zal het statuut van de ontheemde Oekraïners wellicht ook worden verlengd op Europees niveau.

De oorlog in Oekraïne leidde tot een grote vluchtelingenstroom, waarbij ook Vlaams-Brabant meer dan een duit in het zakje deed om Oekraïners op te vangen. Met meer dan 75.000 geregistreerde Oekraïners op Belgisch grondgebied, waarvan er 25.000 ook nood hebben aan opvang, was het duidelijk dat er gekozen moest worden voor een spreiding van de opvang. Deze spreiding gebeurde op basis van het aantal inwoners. Voor Vlaams-Brabant betekende dit de start van een zoektocht naar **5.241 structurele slaapplekken**, gekoppeld aan een huisvestingstool. Dat streefcijfer werd behaald in onze provincie.

Ik zal er als gouverneur wel blijven op toezien dat we **alert blijven** en de **inspanningen verderzetten**. De evolutie van de oorlog is immers niet voorspelbaar en kan plots nieuwe golven van ontheemden naar ons land brengen.

Figuur 3: Overzicht van het aantal slaapplekken per gemeente in Vlaams-Brabant - Hoe donkerder, hoe groter het aantal (Bron: Vlaamse huisvestingstool dd. 10/10/2023)

3. VEILIGHEID

3.1. POLITIE

Wanneer we het over het veiligheid hebben, dan wil ik eerst even het politionele luik belichten. Verschillende tendensen voeren de druk op de lokale politiezorg op. Toenemende

globalisering en almaar snellere *technologische vooruitgang* leidt tot een aantal voordelen: we kunnen vlot naar elke uithoek van de wereld reizen, we kunnen tegen vlijmscherpe prijzen producten kopen, voor bedrijven neemt de export toe, we trekken buitenlandse investeerders aan die kapitaal, innovatie en expertise importeren, enzovoort. Niettemin moeten we waakzaam blijven: ook malafide spelers zijn actief op dit terrein. Dergelijke evoluties zorgen ervoor dat binnen het politiekorps ingezet moet worden op innovatie en het ontwikkelen van nieuwe expertises op het vlak van bijvoorbeeld cybercriminaliteit of terrorismebestrijding. De gevolgen van internationale fenomenen en internetcriminaliteit dringen immers door tot op het lokale niveau. Zogenaamde *hidden impact crimes*, zoals ondermijnende criminaliteit, cybercriminaliteit en gewelddadig radicalisme, zorgen in een steeds meer digitaal wordende omgeving voor nieuwe uitdagingen.

Mensen verwachten van de overheid steeds vaker *maatwerk* voor de eigen problemen. Het wegvallen van traditionele vormen van verbinding en sociale vangnetten uit het verleden zorgt ervoor dat steeds meer mensen er alleen voor staan. Er wordt dan ook veel meer dan vroeger beroep gedaan op de lokale politie voor sociale problematieken.

Eén en ander zorgt ervoor dat de lokale politiezorg vandaag onder druk staat. Een gebrekkige instroom van nieuwe inspecteurs zorgt voor een *capaciteitsprobleem* in heel wat politiezones. Hoewel het beroep van politie-inspecteur uiterst veelzijdig en boeiend is - niet in het minst door de huidige evoluties in de samenleving - zorgt de krapte op de arbeidsmarkt ervoor dat het vinden van geschikt personeel niet evident is. De specifieke situatie in Vlaams-Brabant, voornamelijk in Halle-Vilvoorde, waar de grootstedelijke problematiek van Brussel zich ook laat voelen in de Vlaamse Rand, waar mobiliteit een grote uitdaging vormt en waar ook de aanwezigheid van de luchthaven zorgt voor extra taken, maakt de uitdagingen niet kleiner.

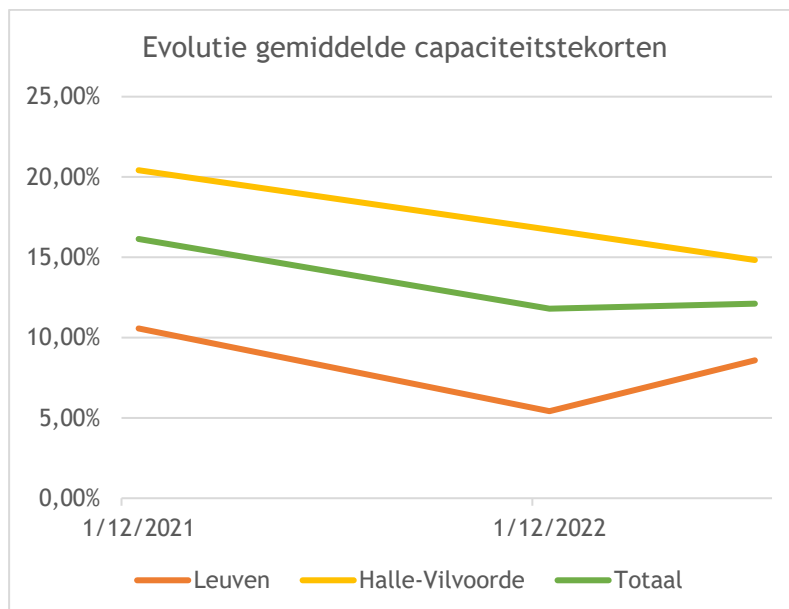
Daarenboven neemt de druk lokaal toe door een almaar *steviger takenpakket* voor de lokale politie. *Federale besparingen* hebben niet alleen een voelbare impact gehad op het functioneren van de federale politie, maar ook op de wijze waarop en de mate waarin de federale politie onze lokale politiezones kan ondersteunen op het gebied van de backoffice en bestuurlijke en gerechtelijke politie. Er is heel wat werk aan de winkel.

Recepten uit het verleden lijken op dit snel veranderende terrein niet meer altijd even goed te werken. Maar stilstaan is onmogelijk, blijven evolueren en wendbaar reageren op de omgeving die ons omringt, is wat ons te doen staat. En samenwerken. Want daarmee maken we het verschil.

3.1.1. REKRUTERING

Bovenstaande zorgde ervoor dat de aanwervingsproblematiek bij de politie vanaf 2021 één van mijn topprioriteiten werd, en dit tot nu toe ook is gebleven. In dat jaar kondigde ik hier aan dat vanuit mijn federale dienst onder impuls van mijn verbindingsambtenaren het **project ‘rekrutering en selectie voor de Vlaams-Brabantse politie’** werd opgezet: een samenwerking tussen onze 23 politiezones, de federale politiediensten in de arrondissementen, de politieschool PIVO en de dienst rekrutering en selectie van de federale politie. Doel is om de capaciteitstekorten in de politiezones en bij de federale politiediensten in onze provincie duurzaam aan te pakken. Het project loopt ondertussen 2,5 jaar, en is dus halfweg. Vandaag geef ik jullie graag een stand van zaken.

De ambitieuze doelstelling van het project is om tegen eind 2025 de personeelstekorten in het operationeel kader in de Vlaams-Brabantse politiezones en -diensten terug te brengen tot maximaal 10 % van het goedgekeurde personeelskader per politiezone of -dienst. De cijfers tonen aan dat de evolutie van de tekorten sinds de start van het project positief is: het **gemiddelde tekort per politiezone** in Vlaams-Brabant is **gedaald** van 16,14% naar 12,11%. De daling doet zich voor in beide arrondissementen, hoewel er verschillen zijn qua grootteorde. Ook tussen de zones en de soorten diensten (bv. interventies, wijkwerking, ...) zien we verschillen. Heel concreet merken we dat het moeilijker wordt voor onze lokale besturen om de politionele wijkwerking te voorzien van voldoende capaciteit.

Figuur 4: Gemiddeld capaciteitstekort op de loonlijst versus capaciteit voorzien op de personeelsformatie

Om de centrale doelstelling te realiseren wordt ingezet op de pijlers: rekrutering, selectie, opleiding en retentie. We realiseren al deze acties samen met de mensen van onze Vlaams-

Brabantse politiezones en -diensten. Een projectteam volgt de dagelijkse werking op, heel wat anderen geven ondersteuning.

In het voorjaar van 2022 werd samen met de politiezones en -diensten en in samenwerking met een externe partner een heuse **rekruteringscampagne** ontwikkeld. De campagne draait rond 4 speerpunten, die de ‘eigenheid’ van het werken in een Vlaams-Brabantse politiezone of -dienst positief samenvatten. Misschien heb je de foto’s en filmpjes al opgemerkt via sociale media, of de combistickers die prijken op de politievoertuigen in 15 van onze politiezones?

4 speerpunten maken onze ‘eigenheid’

Figuur 5: Speerpunten van de rekruteringscampagne voor de politie

Naast het ontwikkelen van een campagne werd in 2022 ook intensief ingezet op het opdrijven van de **rekruteringsinspanningen**, waarin het campagnemateriaal kon worden ingezet: we spoorden onze zones aan om zelf rekruteringsevents te organiseren en organiseerden ook een aantal gezamenlijke momenten.

Een heel belangrijke rol in het rekruteringsverhaal is weggelegd voor de **ambassadeurs**. Het woord zegt het zelf: het gaat over medewerkers, die ambassadeur zijn voor de politiezone, die enthousiasme, gedrevenheid en fierheid over de job uitdragen en dit ook willen delen met anderen. Onze eigen mensen zijn de beste referentie; daar gaan we van uit. En dat werkt. Sedert de start van het rekruteringsproject werd in alle politiezones en -diensten actief gezocht naar medewerkers, die de rol van ambassadeur op zich willen nemen. Van het najaar van 2021 tot nu werden meer dan 100 nieuwe ambassadeurs opgeleid voor onze provincie. Zij nemen hun rol zeer actief op, en doen aan ‘relationele rekrutering’. Nieuwe mensen worden zeer actief gecontacteerd, onthaald, rondgeleid, zij krijgen uitleg bij de werking, bij het leven als politie-inspecteur, en worden opgevolgd doorheen de selectieprocedure.

Doelstelling is dat bovenstaande acties jaarlijks voldoende geïnteresseerde kandidaten aantrekken voor de politiezones en -diensten in Vlaams-Brabant. Concreet mikken we op 900 inschrijvingen per jaar.

Kandidaten	2016	2017	2018	2020	2021	2022
België	11.697	8635	8176		8741	7967
NL				5083	4690	3832
VI Br	1002	820	774	616	667	797

Tabel 1: Officiële inschrijvingscijfers voor de selectieprocedure tot inspecteur van politie (Bron: DRP Coördination - 7 maart 2023)

Hoewel we onze doelstelling van 900 inschrijvingen nog niet bereikt hebben, zijn we hoopvol. Na een daling van enkele jaren zit, sinds de opstart van het project, het aantal inschrijvingen opnieuw in de lift. Rekening houdend met de krapte op de arbeidsmarkt en de war for talent is dit een positieve vaststelling.

Binnen de pijler ‘**selectie**’ werd een **begeleidingstraject** uitgewerkt voor **kandidaten**, die zich inschrijven voor de selectietesten. Hiermee streven we ernaar om het slaagpercentage voor het selectieproces op te trekken tot 30% zonder te moeten inboeten op de kwaliteit van de kandidaten. Het traject bestaat uit 5 digitale modules, gegeven op donderdagavond en zaterdagvoormiddag. Politie school PIVO werkt mee aan de module over de politieopleiding en de sportproef (module 4). Tussen januari 2022 en juni 2023 werden 5 trajecten georganiseerd. In totaal schreven 487 deelnemers zich in. Het traject krijgt een zeer positieve beoordeling, zowel van de deelnemers als vanuit de politiezones en -diensten.

Globaal genomen kunnen we voor deze pijler concluderen dat de vooropgestelde activiteiten en acties gerealiseerd zijn, maar dat het moeilijk is om de impact te meten voor Vlaams-Brabant alleen. De kandidaten, die bij ons een voorbereidingstraject hebben gevolgd, zijn moeilijk uit de globale cijfers te halen. Voorlopig slaagt in het algemeen 26% van de kandidaten voor de Nederlandstalige selectieprocedure. In vergelijking met 2021 een stijging met 5%.

De slaagpercentages 2022 zijn de volgende:

Cognitieve vaardigheden: 87%

Sport 84%

Medisch 90%

Deliberatiecommissie 39% ¹ Globaal 26% (Globaal 2021 = 21%)

Tabel 2: Slaagpercentages 2022 (Bron: DRP Coördination - 7 maart 2023)

Verder wordt de impact van onze acties op dit vlak beperkt door een belangrijke externe factor, die we zelf niet in de hand hebben. Op de **centrale dienst rekrutering en selectie** waren in 2022 onvoldoende personele middelen voorhanden voor de afname van het semigestructureerd interview, een belangrijk onderdeel van de persoonlijkheidsproeven, waardoor een **bottleneck** werd gecreëerd. Dit liet zich voelen in de wachttijden voor de kandidaten, die we door onze rekruteringscampagne konden aantrekken. In het voorjaar van 2023 werd dan ook beslist de campagne even te onderbreken, tot een vlotte doorstroom van kandidaten doorheen de selectieprocedure, gegarandeerd kon worden.

Gelukkig is hier beterschap op komst. De federale politie heeft enige tijd geleden de selectieprocedures opgestart voor 10 extra Nederlandstalige psychologen, waarvan 7 vacatures intussen werden ingevuld. Twee daarvan zullen decentraal werken in onze provincie, vanuit de gebouwen van de federale gerechtelijke politie te Leuven. Er werd ook een overheidsopdracht toegekend aan een externe firma voor het afnemen van bijkomende interviews in het kader van de persoonlijkheidsproef. Door deze maatregelen zou de **achterstand** in het selectieproces **tegen eind 2023 weggewerkt** moeten zijn. Dat geeft hoop aan onze politiezones en goesting aan onze ambassadeurs om er opnieuw voluit tegenaan te gaan. Op 11 september laatstleden werd de campagne opnieuw opgestart. Het volgende voorbereidingstraject startte eind september.

De derde pijler '**opleiding**' speelt in op het **doorstromen van kandidaten** vanuit de politiescholen naar onze Vlaams-Brabantse politiezones en -diensten. De grondige hervorming van de selectieprocedure voor politiemensen in september 2021 zorgde echter voor een grondige verandering: waar voorheen kandidaten eerst naar de politieschool gingen, alvorens ze een politiezone of -dienst kozen om te gaan werken, is dit nu omgekeerd. Pas wanneer kandidaten zijn aangeworven, worden ze georiënteerd naar een politieschool om daar hun opleiding te starten. Om deze reden werd deze pijler uit het project gehaald. Wel blijft de **politieschool belangrijk voor het rekruteren van kandidaten**. Uit de bevraging van de deelnemers voor het voorbereidingstraject blijkt dat naast de kwaliteit van

---

¹ Deliberatie is de laatste stap in het selectieproces. Daar komen de dossiers van kandidaten, waarover men twijfelt. Deze moeten worden gedelibereerd door het dossier nog eens onder de loep te nemen. In die zin is het logisch dat dit een lager cijfer is.

het onderwijs ook de nabijheid van een school een belangrijk element is. Vanuit politiezones blijft vanuit deze vaststelling de vraag komen om mogelijkheden te onderzoeken tot het organiseren van een (deel van de) basisopleiding in het arrondissement Leuven. Het is dan ook essentieel om de besprekingen over onder meer het decentraal organiseren van opleidingen buiten de scope van het project voort te zetten.

De laatste pijler van het rekruterings- en selectieproject speelt in op de **duurzame retentie** van medewerkers binnen de politiezones en -diensten in Vlaams-Brabant. Doel is om erin te slagen de medewerkers duurzaam aan onze korpsen te binden, en hen tot de beste ambassadeurs te maken voor het politiewerk in onze provincie. Een gelukkige medewerker presteert beter, en is het beste uithangbord voor de organisatie om nieuwe mensen aan te trekken. Om te werken aan retentie wordt in het project als kapstok de wetenschappelijk onderbouwde **zelfdeterminatietheorie gebruikt**, die stelt dat mensen op de meest optimale manier gemotiveerd zijn (en dus ook beter presteren) wanneer hun behoeften aan autonomie, verbondenheid en competentie (ABC) worden vervuld. Tal van initiatieven zijn inmiddels genomen om het werken rond duurzame motivatie van politiemensen en het bouwen aan een **gezonde korpscultuur** in al onze Vlaams-Brabantse politiezones en -diensten op de agenda te zetten.

Figuur 6: De ABC-zelfdeterminatietheorie

Globaal kunnen we besluiten dat de algemene doelstelling van het project na 2,5 jaar nog niet bereikt is. Toch stellen we vast dat de **gemiddelde tekorten** op het operationeel kader in onze Vlaams-Brabantse politiezones in de afgelopen 2,5 jaar zijn **afgenomen** met ongeveer 4%. Dit heeft wellicht niet enkel te maken met de inspanningen, die zijn gedaan binnen dit project, maar we nemen aan dat het in ieder geval een positieve invloed heeft

gehad op deze evolutie. Zowel de cijfers van de dienst rekrutering en selectie van de federale politie (DPRS) over het aantal inschrijvingen en het slaagpercentage van de kandidaten als onze eigen cijfers en de beleving vanuit de politiezones en -diensten geven ons voldoende indicaties dat de acties die we hebben ondernomen binnen de actielijnen ‘rekrutering’ en ‘selectie’ een positieve invloed hebben op de operationele capaciteit in ons politielandschap. We zijn in dit project heel duidelijk gestart vanuit die acties waarvan we dachten zelf een meerwaarde te kunnen bieden vanuit de eigen politiezones en -diensten. En dat lijkt dus te werken. Daarenboven is het fijn om vast te stellen dat we - als we de handen in elkaar slaan - er toch in slagen om nog heel wat mensen warm te maken voor een job bij de politie in onze eigen provincie. **We zetten deze actielijnen verder en hopen ook dat hier blijvend werk van zal worden gemaakt.** Ook de inspanningen rond retentie worden positief geëvalueerd en zullen nog verder worden uitgebouwd.

De **actielijn ‘doorstroming/opleiding’** is door de invoering van het nieuwe selectieconcept minder doorslaggevend binnen dit rekruteringsproject, en zal dan ook niet worden verdergezet binnen dit kader. Maar **buiten de scope** van dit project nemen we het vraagstuk rond de toekomst van het politieonderwijs in Vlaams-Brabant wel verder op met de relevante stakeholders. Binnen het PIVO is bij de brandweer, maar ook bij de politieschool en de pedagogische dienst een werkgroep gestart om na te gaan wat noodzakelijk is om goed onderwijs te kunnen aanbieden op een andere locatie. Deze werkgroepen zitten momenteel in een brainstorm-fase, die nog verder dient te worden uitgewerkt in een projectvoorstel. Aan de hand van de noden die leven binnen de politiewereld, maar ook rekening houdend met evoluties in de mobiliteitssituatie in Vlaams-Brabant, feedback van kandidaat-inspecteurs, gesprekken met korpschefs en dergelijke, wordt momenteel bekeken wat de **mogelijkheden** zijn naar **decentralisatie en hervorming van opleidingen** toe.

Dit is niet de enige verandering, die zich aandient in ons Vlaams-Brabantse politieonderwijs. In het voorjaar werd door minister Verlinden een pilootproject in het leven geroepen, gericht op **samenwerking** tussen de bestaande **politiescholen en het regulier hoger onderwijs**. Ook onze politieschool werkt momenteel een project uit samen met de Erasmushogeschool, dat in oktober 2023 van start zal gaan. De toekomst van het politieonderwijs is dus zeker en vast een belangrijk thema voor de komende jaren, waar we een apart project rond uitwerken.

3.1.2. SCHAALVERGROTING

Hiervoor haalde ik al aan dat de maatschappelijke evoluties ervoor zorgen dat binnen het politiekorps ingezet moet worden op innovatie en het ontwikkelen van nieuwe expertises.

Het komt erop aan snel te kunnen reageren op veranderende omstandigheden, wendbaar te zijn, creatief om te gaan met de uitdagingen die zich stellen, samenwerkingsverbanden aan te gaan waar mogelijk. Kleinere politiezones hebben hiertoe vaak niet de mogelijkheden en zijn dan ook kwetsbaar om het hoofd te bieden aan de veelheid van uitdagingen de dag van vandaag. Daarnaast zijn er, zoals al aangehaald, ook financiële uitdagingen: gemeentelijke dotaties staan onder druk en er is een stijging van de financiële kosten (o.a. personeel, pensioenen en materiaal).

SCHAALVERGROTING: HOE ZIT HET IN VLAAMS-BRABANT?

In Vlaams-Brabant wordt al jaren gewerkt aan een meer optimale schaal voor ons politielandschap. Wat die ‘optimale schaal’ is, is echter niet zo eenvoudig te bepalen, maar ondertussen is zowat iedereen overtuigd dat schaalvergroting nodig is. Wendbaarheid, bundelen van middelen en expertise, verdere specialisatie realiseren in enkele belangrijke maatschappelijke tendensen om deze ook het hoofd te kunnen bieden, zal pas mogelijk zijn in politiezones - of andere samenwerkingsverbanden - met een **voldoende schaalgrootte**. Het is daarbij evenwel cruciaal om goed te kijken naar het terrein. Want de ene plaats of politiezone is de andere niet. Schaalvergroting, met name de fusie van politiezones, wordt vaak naar voren geschoven als dé oplossing voor de problemen, die zich stellen. Maar is dit altijd de juiste oplossing? Een adequate oplossing voor een probleem kan maar worden gevonden als we vertrekken vanuit de juiste probleemstelling. Waarom moet een fusie overwogen worden? Deze bezorgdheden blijken ook uit het onderzoek van Idea Consult en de Universiteit Gent in opdracht van de FOD Binnenlandse Zaken. Tien al gefuseerde zones werden onderworpen aan een kwantitatieve en kwalitatieve evaluatie. Het eindrapport werd opgeleverd op 16 februari 2023. Ook drie zones binnen onze provincie werden mee betrokken in dit onderzoek.

Figuur 7: Overzicht van de politiezones betrokken in de studie ‘Kwantitatieve en kwalitatieve evaluatie van de 10 reeds gefuseerde politiezones’ van Idea Consult en Universiteit Gent (Bron: <https://www.ideaconsult.be/images/eindrapport-evaluatie-gefuseerde-politiezones-finaal-nl.pdf>)

Een fusie van politiezones mag nooit een doel op zich zijn. De ambitie zou steeds moeten zijn om de **(basis)politiezorg** in de betrokken steden en gemeenten te **verbeteren**, of **minstens op peil te houden**. Dan gaat het over politiezorg dicht bij de mensen: dringende noodhulp, wijkwerking, lokale recherche, handhaving van de openbare orde, verkeer en slachtofferzorg. Dan gaat het over het wel of niet hebben van een dienst jeugd en gezin, een studenteninspecteur, een evenementencel en noem maar op.

Maar, de context en reële noden van het terrein voor het leveren van basispolitiezorg aan de bevolking, zijn niet overal gelijk. En om die reden is het volgens mij niet aangewezen om uit te gaan van een zogenaamd optimaal aantal politiemensen per zone (zoals het getal van 500 dat hier en daar werd geopperd), maar omgekeerd te starten vanuit de concrete situatie en de gewenste politiezorg, om dan te bepalen hoe groot een korps idealiter moet zijn. Bovendien moet men vermijden dat men met teveel burgemeesters rond de tafel zit in een politiecollege, want dat heeft enorm negatieve gevolgen voor de betrokkenheid en impact van de bestuurlijke overheid op de politiewerking. We hebben allemaal al enkele jaren kunnen vaststellen bij de Hulpverleningszones dat dit geen goed model is. Schaalvergroting binnen het politielandschap moet dus gaan over het versterken van de politiezorg voor onze inwoners. Een pleidooi voor schaalvergroting binnen het politielandschap betekent dan ook in geen geval een pleidooi om te evolueren naar een politie die verder af staat van de bevolking. Integendeel. Het is het streefdoel om schaalvergroting en **gemeenschapsgerichte politiezorg** hand in hand te laten gaan.

Het is vanuit deze filosofie dat schaalvergrotingsoperaties in het politielandschap in Vlaams-Brabant tot nu toe steeds zijn ondersteund vanuit mijn federale afdeling, en het is de bedoeling om dit in de toekomst ook zo verder te zetten.

Er is veel te doen omtrent het vinden van de optimale schaal voor de eigen politiezone en er heerst best wat onrust op het terrein vandaag. Politiezones lijken uit hun voegen te barsten. Maar wat met het bestuurlijk landschap? Fusies van gemeenten? Er wordt gesproken over fusies van politiezones, maar wie is de beste partner? Hoe groot is groot genoeg om de uitdagingen van het terrein aan te kunnen? En welke parameters bepalen dat dan?

Om een antwoord te vinden op deze vragen, is het altijd een goed idee om te starten bij de huidige situatie in de politiezone, grondig te bekijken wat de troeven en problemen zijn, in kaart te brengen waar vandaag de lokale politiezorg onvoldoende of net wel genoeg 'kracht' heeft, om van daaruit te zoeken naar de best mogelijke oplossingen voor de bestaande uitdagingen. Om deze oefening te maken, ontwierpen wij voor de politiezones een tool, de **politiezorgkrachtmeting**, om - naar analogie met de u wel bekende bestuurskrachtmeting

in gemeenten - in kaart te brengen wat nodig is om de dienstverlening naar de toekomst toe te garanderen.

Vandaag wordt deze politiezorgkrachtmeting al aangewend in een aantal concrete casussen van schaalvergroting in Vlaams-Brabant. Zo loopt een haalbaarheidsstudie bij de **politiezones AMOW, Dilbeek en TARL**. Doel van de studie is te onderzoeken of het 'haalbaar, effectief en efficiënt is om de politiezones te fusioneren met het oog op een duurzaam betere basispolitiezorg in de betrokken gemeenten'. Er wordt gewerkt naar een toekomstbeeld, waarin meer en beter kan worden gedaan met (minstens) dezelfde middelen. Meer operationele slagkracht en een kwaliteitsverbetering in de (basis)politiezorg zijn hierbij de belangrijkste uitgangspunten. Deze haalbaarheidsstudie wordt begeleid en ondersteund door de verbindingsambtenaar en mijn dienst maatschappelijke veiligheid en politie. In samenspraak met de burgemeesters en korpschefs werd een methode en tijdslijn bepaald, en werd de studie opgestart. De eerste fase in het onderzoek zal eerstdaags worden afgerond. Op basis van een eerste tussentijds rapport aan de burgemeesters, waarin enkele mogelijke voor- en nadelen van een fusie tussen de 3 politiezones worden belicht, zal worden beslist hoe men verder zal gaan in dit verhaal van schaalvergroting.

Ook in **Grimbergen** loopt momenteel een politiezorgkrachtmeting, om na te gaan welke opties de beste zijn voor een duurzame toekomst voor de politiezorg aldaar. De verschillende opties worden tegen het eind van dit jaar in kaart gebracht.

Daarnaast leven op het terrein ook andere vragen rond schaalvergroting. In onze provincie bestaat nog steeds de situatie van **twee gerechtelijke arrondissementen**, wat ook een impact heeft op mogelijke fusieverhalen. Momenteel is het onmogelijk om een fusie van politiezones aan te gaan over de grenzen van gerechtelijke arrondissementen heen, terwijl die wens soms uitdrukkelijk bestaat: onder andere bij de Politiezones Voer en Dijle (met Tervuren, Bertem, Huldenberg en Oud-Heverlee), en Druivenstreek (gevormd door de gemeenten Overijse en Hoeilaart). In het federale parlement ligt momenteel een wetsvoorstel op tafel om politiefusies over de grenzen van een gerechtelijk arrondissement toch mogelijk te maken, en ook bekijken we - samen met onze procureurs des Konings - de noden en mogelijkheden hieromtrent voor de toekomst.

Met 2024 staat een verkiezingsjaar voor de deur. We verwachten dan ook geen nieuwe schaalvergrotingsoperaties tot na de installatie van de nieuwe lokale besturen in 2025. Dit mag onze politiezones er echter niet van weerhouden om nu reeds hun eigen situatie 'as is' en de noden naar de toekomst toe in kaart te brengen. Een sterke basispolitiezorg, gelijkwaardig voor alle steden en gemeenten in Vlaams-Brabant, dicht bij en op maat van

de burgers, is waar we allen samen naar moeten streven. En daar zal ik steeds de nodige ondersteuning voor voorzien.

3.2. TAALPROBLEMATIEK BIJ DRINGENDE MEDISCHE HULPVERLENING

In de Druivenstreek en de regio ten westen van Brussel krijgen (of hopelijk kan ik zeggen kregen) lokale besturen, maar ook ikzelf en mijn diensten, regelmatig klachten van burgers die, wanneer zij *dringende medische hulp* nodig hebben, *niet in het Nederlands* verder worden *geholpen*. Ziekenwagens vervoeren de patiënten immers naar het ziekenhuis dat het snelst kan worden bereikt, en dat zijn vanuit die regio's regelmatig Brusselse of Waalse ziekenhuizen waar men vaak onvoldoende het Nederlands machtig is.

Naast ongemakken en frustraties bij de patiënten en hun omgeving brengt dit ook gezondheidsrisico's met zich mee. Begin dit jaar hebben de betrokken hulpdiensten een aantal maatregelen uitgewerkt die effectief oplossingen bieden in de praktijk. Mijn diensten zorgden er samen met de lokale besturen voor dat burgers werden *geïnformeerd en gesensibiliseerd* over deze maatregelen. In maart nodigde ik hier in dit provinciehuis, alle betrokken lokale besturen en hulpdiensten uit op een informatiesessie over de genomen maatregelen. De directie van de 112-centrale en de federale gezondheidsinspecteur gaven een uitgebreide toelichting over de doorgevoerde maatregelen en hun impact. Verder werd een communicatiepakket voorgesteld dat lokale besturen kunnen gebruiken om de informatie naar de bevolking te verspreiden en te sensibiliseren.

Over welke maatregelen gaat het? De belangrijkste maatregel is de mogelijkheid om *op basis van taal* een *afwijking* te *vragen* op de wettelijke verplichting om naar het dichtstbijzijnde ziekenhuis te worden vervoerd. Dit betekent dat de patiënt naar het dichtstbijzijnde ziekenhuis gebracht wordt waar hij/zij zeker in het Nederlands wordt geholpen, op *voorwaarde* dat het *tijdsverschil* in verplaatsing *niet meer dan 12 minuten* bedraagt. Uiteraard moet de *medische situatie* van de patiënt het toelaten om 12 minuten extra onderweg te zijn en de afwijking moet ook expliciet worden gevraagd door de patiënt of diens omgeving.

Figuur 8: Impact van de '12-minuten afwijking op basis van taal'-regel voor inwoners van Tervuren

De '12 minuten afwijking op basis van taal'-regel werd door de noodcentrale in een formeel *dienstorder* gegoten en alle operatoren van de noodcentrale 112 kregen hierover een grondige briefing. Zij weten nu zeer goed onder welke omstandigheden zij kunnen ingaan op de vraag om naar een Nederlandstalig ziekenhuis te worden overgebracht.

Daarnaast beschikt de noodcentrale over een *nieuwe positieve lijst met ziekenhuizen* in Vlaams-Brabant en Brussel, waar zorgverlening in het *Nederlands* gegarandeerd is. Het Sint-Elisabeth ziekenhuis in Ukkel, staat als tweetalig ziekenhuis niet meer op deze lijst waardoor patiënten bij de toepassing van de 12 minuten regel hier niet meer naartoe gebracht zullen worden.

Een laatste maatregel is dat er *geen tijdelijke 'patiëntenstop' meer* kan afgekondigd worden in onze ziekenhuizen. Hierdoor kan de 12-minuten-afwijkingsregeling gegarandeerd blijven; nu ook in het UZ Gasthuisberg waar er zich op dat vlak in het verleden wel eens een probleem stelde. De federale gezondheidsinspecteur van Vlaams-Brabant heeft nu in samenspraak met die ziekenhuizen beslist dat geen enkel ziekenhuis in onze provincie nog patiënten kan weigeren wegens drukte of een opnamestop, tenzij in geval van een noodplan én in overleg met de gezondheidsinspectie.

De betrokken lokale besturen maakten deze 12 minuten-afwijkingsregeling bekend aan hun inwoners via hun gemeentelijk infoblad, via een nieuwsbericht op hun website of sociale mediakanalen, in hun nieuwsbrief of via de infoborden in het gemeentehuis. Tot nu toe ontvingen we enkel positieve feedback over deze maatregelen, waaruit blijkt dat de situatie op het terrein effectief is verbeterd, en we krijgen binnenkort ook nog cijfergegevens vanuit de noodcentrale die dit moeten bevestigen.

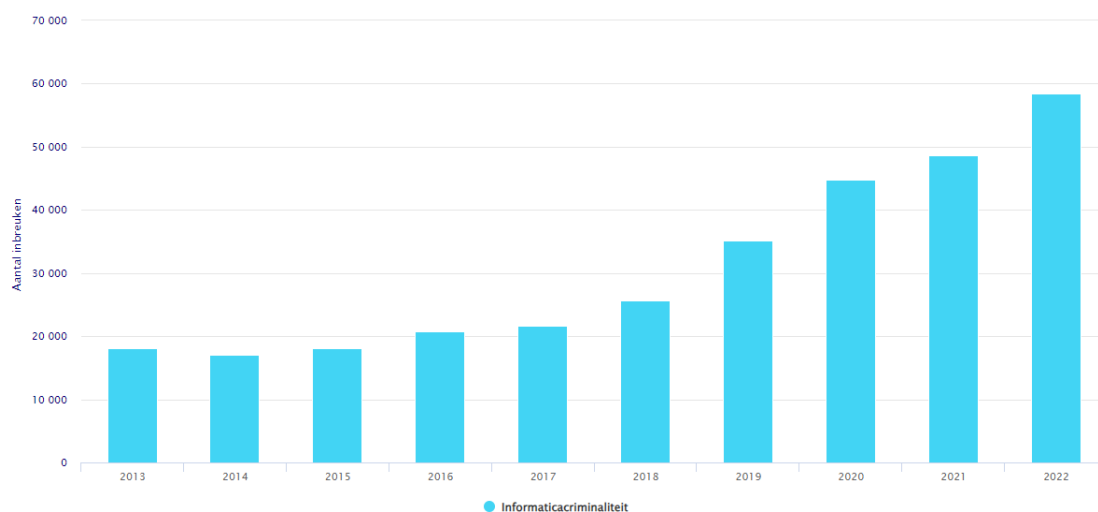
We kunnen wat deze al lang aanslepende kwestie betreft, dus spreken van een echte doorbraak, en ik wens alle bevoegde overheden en hulpdiensten nogmaals te bedanken voor hun bijdrage aan deze oplossing.

3.3. CRIMINALITEITSPREVENTIE

Een ander luik van het veiligheidsbeleid is de criminaliteitspreventie, waar mijn diensten de lokale besturen en politiezones trachten te ondersteunen met vernieuwende concepten en proefprojecten. Zo werkten we het voorbije jaar onder meer rond Cybercrime preventie en de Drugsproblematiek.

3.3.1. CYBERCRIME PREVENTIE

Cybercriminaliteit is geen ‘ver-van-ons-bed-show’ meer. We kunnen ons een wereld zonder het internet niet meer voorstellen. Ook criminelen merken dit op en gaan steeds vaker ‘online’ te werk; we zien dit trouwens ook in de criminaliteitsstatistieken. De laatste vijf jaar registreerden we meer dan een **verdubbeling** van het aantal **inbreuken** inzake **informatiecriminaliteit**.

Figuur 9: Evolutie van de door de politie geregistreeerde informatiecriminaliteit sinds 2013 (Bron: statistieken, federale politie)

Iedereen kan slachtoffer worden van online-oplichters. Daarom vind ik het belangrijk om onze inwoners hierover op een duidelijke manier te **informer** en **sensibiliser**. Mijn eigen federale dienst heeft samen met een aantal partners het project ‘vrijwillige cyberpreventie adviseurs’ vorm gegeven. Het doel van dit project is om burgers aan de hand van concrete tips weerbaarder te maken tegen cybercriminaliteit. Vrijwilligers, gerekruteerd uit de bestaande buurtinformatienetwerken, krijgen een basisopleiding waarna ze hun burens helpen bij het verwerven van digitale inzichten en zo zelfredzamer te worden.

De vrijwilligers worden begeleid vanuit de lokale politiezones of gemeenten en deze zorgen, indien nodig, ook voor extra ondersteuning. In Vlaams-Brabant werd dit project uitgerold in de politiezones Zennevallei, Pajottenland, Kastze, Lubbeek en Diest. Een eerste evaluatie heeft aangetoond dat dit instrument en de aanpak van cyber-preventieadviseurs effectief werkt, en we gaan dit project het komende half jaar dan ook verder uitrollen in Vlaams-Brabant.

3.3.2. DRUGSPREVENTIE

Een andere prioriteit tijdens het afgelopen werkjaar was de productie van drugs. Dit is niet alleen illegaal, maar kan ook tot gevaarlijke situaties leiden. Denk maar aan woningbranden door een cannabisplantage of spelende kinderen, die chemisch drugsafval ontdekken.

Helaas is illegale drugsproductie ook in Vlaams-Brabant een stijgend fenomeen. De bestrijding ervan blijft vanzelfsprekend een taak voor de politiediensten, maar de ervaring leert dat ook burgers hierbij vaak een waardevolle bijdrage kunnen leveren. Daarom sloegen politie, parket en mijn federale diensten de handen in elkaar om een **anoniem drugsmeldpunt** op te richten. Dit anoniem drugsmeldpunt wil de burger de kans geven om actief bij te dragen aan de lokale veiligheid, door het politiewerk te faciliteren en de criminelen af te schrikken.

Een eenvoudige melding van een verdachte situatie kan al bijdragen tot het opstarten of zelfs succesvol afronden van een grootschalig onderzoek. Denk hierbij aan het waarnemen van een specifieke chemische geur, vreemde activiteiten in de buurt - vooral 's nachts - zoals auto's en personen rond of in gebouwen die sinds enige tijd leeg staan,... Al deze verdachte situaties kunnen nu helemaal anoniem gemeld worden. De lokale politie van de bevoegde zone gaat met elke melding aan de slag en trekt deze na.

Vandaag kan ik zeggen dat sinds de opstart van het anoniem drugsmeldpunt op 15 mei, de site 9000 keer werd bezocht en dat er 51 meldingen werden geregistreerd, waarvan 23 in het arrondissement Halle-Vilvoorde en 28 in het arrondissement Leuven. De meeste meldingen gaan over het vermoeden van een cannabisplantage maar ook druggerelateerde feiten zoals overlast, gebruik en dealen worden via het anoniem meldpunt doorgegeven.

De website wordt door zowel gebruiker als verwerker als gebruiksvriendelijk ervaren en ook de samenwerking tussen de verschillende partners wordt als vlot ervaren. Een melding kan onder meer een zacht informatierapport, de opstelling van een proces-verbaal, de opstart van een uitgebreider onderzoek, regelmatige patrouilles of bijkomend nazicht door de wijkwerking tot gevolg hebben. In een volgende fase willen we nog meer inzetten op de

bekendheid van dit anoniem drugsmeldpunt door het onder andere extra in de kijker te zetten bij de buurtinformatienetwerken.

4. WATERBEHEER

Waterbeleid en, meer bepaald inzetten op *preventie van water- of droogteschade*, staat hoog op de agenda. De klimaatverandering leidt ertoe dat we frequenter met zowel wateroverlast als met droogte te maken zullen krijgen. Dit terwijl maatregelen, die in het verleden werden uitgewerkt, nog niet eens allemaal zijn gerealiseerd. Een versnelde realisatie en implementatie van geplande maatregelen is dus broodnodig, en vraagt een inspanning van beleidsmakers en administraties op de verschillende beleidsniveaus.

De *provincieraad* keurde in september 2023 de nieuwe *provinciale hemelwaterverordening* goed. Hiermee zetten we een grote stap om de sponswerking van het landschap te vrijwaren en de impact van verdere verhardingen te beperken.

Op *Vlaams niveau* werden de laatste jaren *verschillende financieringskanalen* gelanceerd om projecten uit te werken en te realiseren: Blue Deal, klimaatadaptatie, water+land+schap, de VLAIO-ecopremies water, Europese financiering zoals in het Life Belini project e.d.: allemaal middelen, die projecten in een stroomversnelling brachten.

Met de *federale dienst noodplanning* werd vorig jaar het *hernieuwde BNIP water* afgeklopt. Na de overstromingen van 2021 maakten we een evaluatie, waarbij na terugkoppeling met de sector de bestaande noodplannen rond water werden geactualiseerd. Methodieken om de paraatheid te verhogen en voorspellingen te doen worden steeds accurater en blijven in volle ontwikkeling. Maar we hopen natuurlijk dat we noodsituaties zo weinig mogelijk moeten meemaken. Het proactieve aspect in waterbeleid is daarom cruciaal.

Eén van de resultaten van de evaluatie van de wateroverlast van 2021 is dat er momenteel een *totaalplan voor de Getes* in opmaak is. De Vlaamse Milieumaatschappij werkt samen met het strategisch project en de gemeenten Hoegaarden, Linter, Zoutleeuw, Tienen, Geetbets en Landen een ambitieus actieplan uit om de Getestreek beter te wapenen tegen overstromingen. In het voorjaar van 2023 werd een studiebureau aangesteld om alle kansen in beeld te brengen voor waterberging, hermeandering, herstel van de winterbedding, dijkaanpassingen en dergelijke meer. Uit kaartenonderzoek en talloze terreinverkenningen blijken heel wat kansen, waarover dit najaar met de grondeigenaars en andere betrokkenen in gesprek wordt gegaan.

Daarnaast zie ik ook via het voorzitterschap van een aantal *strategische projecten* heel wat projecten ontstaan en uitgevoerd worden, die ons weerbaarder zullen maken in de toekomst. De provincie is hierbij vaak partner of trekker. Graag neem ik jullie mee doorheen een overzicht van een aantal grotere initiatieven, waar we zeker trots op mogen zijn.

4.1. EEN BREDE KIJK: WATERLANDSCHAPSPROJECTEN

In onze provincie lopen verschillende Water+Land+Schapsprojecten², vaak geïnitieerd vanuit een strategisch project of een regionaal landschap. De accenten verschillen op basis van de specifieke noden in de regio. Water+Land+Schapsprojecten steunen steeds op drie pijlers: water, landbouw & landschap. Ze zetten in op sterkere landbouw, een duurzame watervoorraad, een goede waterkwaliteit, een opvang van teveel of tekort aan water zowel in bebouwde omgeving als in natuurlijke systemen en een mooier landschap in het gebied³.

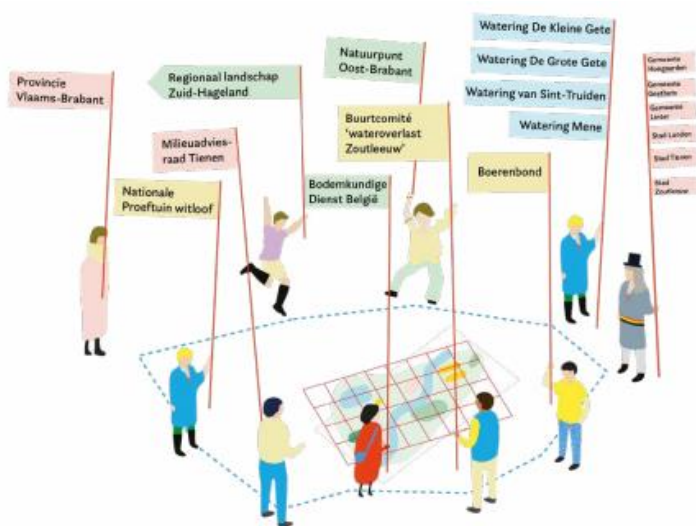
Het interessante aan de Water-Land-Schapsprojecten is dat het niet louter gaat om een *financieringskanaal*, maar dat de lokale coalities kunnen rekenen op de *expertise* van het *Open Ruimte Platform*. Ze kunnen ook afnemen van raamcontracten voor studiebureaus, die vanuit het platform zijn aangesteld. Deze *getrapte aanpak* - lokale uitwerking en uitvoering - gecombineerd met een *faciliterende rol vanuit Vlaanderen* is succesvol en wordt erg gewaardeerd. Het kan model staan voor geïntegreerde gebiedswerking in het algemeen.

In Vlaams-Brabant lopen momenteel 3 projecten in het kader van de oproep van 2017: De Laak in Aarschot, Rotselaar en Tremelo, de zuidelijke Zennevallei in Sint-Pieters-Leeuw, Drogenbos en Beersel en de Getestreek.

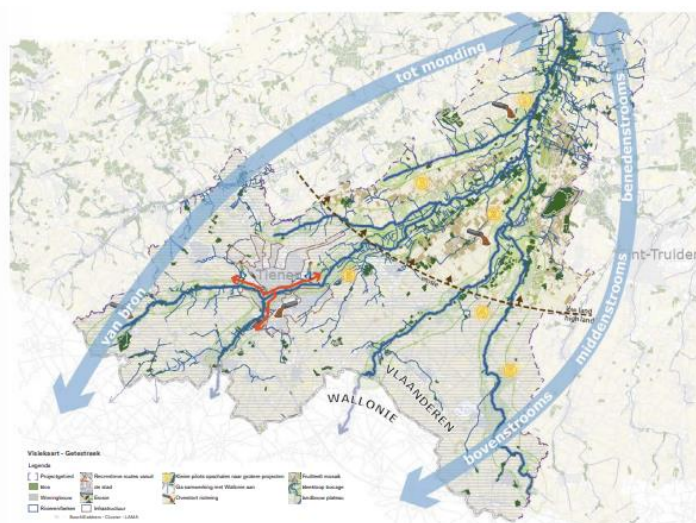
² Water+Land+Schap is een programma van het Open Ruimte Platform, geïnitieerd door: • De Vlaamse Landmaatschappij (VLM) • De Vlaamse Milieumaatschappij (VMM) • Departement Omgeving (D.OMG) • Departement Landbouw & Visserij (D.L&V) • Agentschap voor Natuur en Bos (ANB) • Instituut voor Landbouw-, Visserij- en Voedingsonderzoek (ILVO) • Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek (VITO) • Vlaams Kenniscentrum Water (Vlakwa) • Architecture Workroom Brussels (AWB)

³ Een overzicht is terug te vinden op <https://www.vlm.be/nl/projecten/vlm-projecten/waterlandschap/Paginas/default.aspx>.

Figuur 10: Gebiedscoalitie Getestreek

De projecten zetten in op **waterkwaliteit** en het **tegengaan** van zowel **droogte** als **overstromingen** door onder meer de heraanleg van meanders en het herstellen van de bufferwerking van de valleien. Met peilgestuurde drainage kunnen waterpeilen in landbouwgebied beter ingesteld worden: water wordt zo minder snel afgevoerd en krijgt de kans om de grondwatertafel aan te vullen. Tegelijkertijd kunnen de grondwaterniveaus tijdelijk lager ingesteld worden wanneer bijvoorbeeld grondbewerking op het veld dit vereist.

Figuur 11: Water-Land-Schapsproject Getestreek

Doel
het ontwikkelen van een productief landschap via geïntegreerde oplossingen in een intensieve samenwerking met de lokale partners en experts.

Onderdeel van
Strategisch Project Getestreek

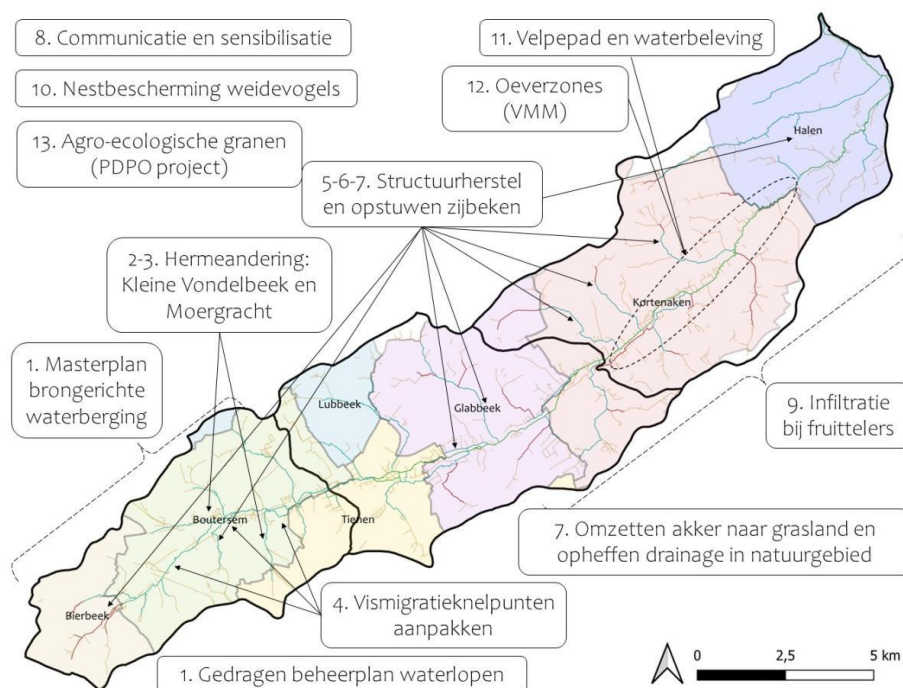
Status
Reeds aantal maatregelen in uitvoering

In 2021 volgde in het kader van de Blue Deal de oproep **Water+Land+Schap 2.0**, waar de focus sterker ligt op **innovatieve** manieren om droogte te bestrijden in de landelijke gebieden (uitvoering 2022-2025).

In onze provincie gingen 4 coalities aan de slag met Water+Land+Schap 2.0 middelen.

In het noorden van onze provincie gaat het om het project rond de **Vlietvallei** en het waterlandschapsproject **Klimaatrobuuste Groene Noordrand** dat focust op de Maalbeek en Amelvonnebeek. In het Waterlandschap **Cowala** werkt een zeer ruime gebiedscoalitie van gemeenten (Zemst, Mechelen, Boortmeerbeek), regionale landschappen (Dijleland, Brabantse kouters, Rivierenland), de provincie Vlaams-Brabant, het praktijkpunt landbouw Vlaams-Brabant, het Proefstation voor de Groententeelt, Boerennatuur Vlaanderen, PIDPA, Aquafin, De Watergroep, de watering der Barebeek, de polder van Willebroek en het strategisch project ORIOM⁴ samen. De focus hier ligt op het Hombeeks Plateau (het westelijk deel van het Mechels grondgebied), de gemeente Zemst (met het westelijk landbouwgebied en de verspreide landbouw- en natuurgebieden) en het zuidwestelijk deel van gemeente Boortmeerbeek.

In het oosten van de provincie gaat het om het project **Velpevallei: Wet Nature DeVELPment**.

Figuur 12: Wet Nature DeVELPment in de Velpevallei

4.2. WEERBAAR WATER+LAND+SCHAP

Gekoppeld aan de Water+Land+Schapsprojecten werd recent ook door Vlaams minister van Omgeving Demir het traject ‘Weerbaar Water+Land+Schap’ opgestart. Hierbij zal men het **advies ‘Weerbaar Waterland’** van het **expertenpanel hoogwaterbeveiliging** naar de

⁴ ORIOM staat voor Open Ruimte In en Om Mechelen.

praktijk omzetten en de *sponsfunctie* van het landschap herstellen of verbeteren. Voor de uitvoering van het traject Weerbaar Water+Land+Schap is 5 miljoen euro voorzien uit het Vlaams klimaatadaptatieplan. Vier coalities haalden de selectie, waarvan 1 in onze provincie: nl. het project *Getestreek*, waar gewerkt wordt aan de aanpak van erosie op de leemplateaus om water- en modderoverlast te vermijden (Regionaal Landschap Zuid-Hageland en provincie Vlaams-Brabant).

Focusgebied is het stroombekken ‘Wissenbos’ op grondgebied van de stad Tienen en de gemeente Linter. We zetten daar in op maatregelen, die de infiltratie verhogen, de oppervlakkige afstroming verminderen en de grondwaterstand verhogen. Een andere doelstelling is om het aanwezige veenpakket in het projectgebied te beschermen en te behouden. Het project wordt half 2023 opgestart, het finaal actieprogramma is voor 2024 en de uitvoering volgt dan vanaf 2025.

4.3. DE RUIMTELIJKE AANPAK BIJ DE STRATEGISCHE PROJECTEN

Heel wat van de Water-Land-Schapsprojecten zijn gekoppeld aan strategische projecten. Dit zijn gebiedsgerichte samenwerkingen over gemeentegrenzen heen, die als doel hebben antwoorden te formuleren op de ruimtelijke uitdagingen in een gebied. Het departement Omgeving financiert de coördinatiekosten en gekoppeld aan de erkenning als strategisch project kan men ook projectvoorstellen indienen voor grondverwerving.

Strategische projecten zijn vaak een *motor en hefboom* voor projecten rond *water*. Door verschillende projectoproepen zoals blue deal, waterlandschap of lokale ruimtetrajecten te combineren en in te zetten als hefboom slagen ze er geregeld in om projecten in gang te zetten en te realiseren.

Boortmeerbeek kon inzetten op natte natuur en een natuurlijke bedding voor de Weesbeek via de strategische verwervingssubsidies gelinkt aan het strategisch project ORIOM en via Blue Deal-subsidies voor lokale hefboomprojecten natte natuur.

De Zenneval in *Lembeek* is een ander voorbeeldproject dat dankzij samenwerking kon gerealiseerd worden.

Figuur 13: Inrichtingsplan Zennevallei

Het gaat hier om een voormalige bedrijvzone van 3,8 ha groot vlakbij het centrum van Lembeek. Verschillende instanties (het strategisch project Zennevallei, de provincie Vlaams-Brabant, het Regionaal Landschap Pajottenland en Zennevallei, stad Halle, de Vlaamse Milieumaatschappij, het Agentschap voor Natuur en Bos en Plan Boommarker) verenigden hier de krachten om dit industriegebied om te vormen tot een natuur- en overstromingsgebied. Het RUP Lembeek-Noord dat deze omzetting vastlegt, werd in de zomer van 2020 vastgesteld door de provincieraad Vlaams-Brabant. De Vlaamse Milieumaatschappij kocht de oevers (10m -zone) van de Kleine Zenne aan, stad Halle kon met de hulp van de Vlaamse overheid de overige terreinen kopen. Uiteindelijk zal hier 23.303m² onthard worden, met behulp van de subsidies in het kader van de Proeftuinen Ontharding van het departement Omgeving. In maart 2023 werd de vergunning verkregen, waardoor de inrichting van het gebied door de VMM dit najaar van start kan gaan.

We gingen al in op projecten om ruimte voor water te creëren en water bij te houden en te laten infiltreren. Maar drie strategische projecten zetten ook in op het **inventariseren van bronnen en de herwaardering ervan**. Dit gezamenlijk initiatief heet (Her)bronnen in de Brabantse Wouden, Horizon+ en Leve(nde) Woluwe en ontstond uit de vaststelling dat veel van de vroegere bronnen doorheen de jaren verdwenen zijn of aangesloten op de riolering. Met het oog op de klimaatverandering is het echter belangrijk dat dit waardevolle bronwater niet zomaar verloren gaat. Via het Lokale Open Ruimte traject **'Terug naar de bron'** is het

de bedoeling om de inventarisatie verder uit te werken, het juridisch kader rond bronnen in beeld te brengen en een code van goede praktijk op te stellen. De provincie Vlaams-Brabant, De Watergroep en de gemeenten Leuven, Bertem, Oud-Heverlee, Huldenberg, Overijse en Hoeilaart zijn hier, onder coördinatie van het strategisch project Walden, aan zet. In de lokale gebiedsdeal droogte '(Her)bronnen in de Brabantse wouden', die ook eind 2022 werd goedgekeurd, is het dan de bedoeling een aantal bronnen effectief terug in het landschap te brengen en op te waarderen. Voor het gebied van de Ijse gaat het om de bron op het gemeenteplein in Huldenberg en de bron aan brouwerij De Kroon in Neerijse. Dit project wordt getrokken door de strategische projecten Walden en Horizon+.

Ook bij het pas opgestarte strategisch project rond de Woluwe is de focus op bronnen een projectonderdeel. Coördinatie Zenne maakte een eerste inventaris op van verschillende bronnen (historisch of nog bestaand). In dit projectgebied werden in 2021-2022 bij bouwwerken aan de Patronaatstraat in Kraainem drie waterbronnen ontdekt, die op de riolering aangesloten waren. Het zuivere bronwater was voorheen aangesloten op het waterzuiveringsstation Brussel-Noord. De VMM en de gemeente Kraainem hebben de bronnen afgekoppeld van de riolering en met de Kleine Maalbeek verbonden. Doordat het bronwater niet meer naar de moerriolen gaat, kan het rioleringswater efficiënter gezuiverd worden. Bovendien kan de Kleine Maalbeek nu rekenen op een hoger debiet en een groter zelfreinigend vermogen.

U zal merken dat ik er al vaker naar verwees: projecten, die ons weerbaar maken tegen wateroverlast en watertekorten worden vaak gedragen door samenwerkingsverbanden die erin slagen de puzzel van regelgeving, versnipperde financiering en draagvlak goed te leggen. Water is geen eenvoudig thema. Het is moeilijk begrensbaar en laat zich niet in hokjes duwen. Veel actoren hebben een eigen zeg en claim. Om de waterbalans te kunnen herstellen moeten al deze actoren hun steentje bijdragen en is **coördinatie en afstemming** nodig.

4.4. TIENSE WATERVELDEN

Naast inzetten op infiltratie en valleiwerving is er een ander luik in ons waterbeleid dat de komende jaren extra inspanningen zal vragen: het verminderen van het **gebruik** van **leidingwater** en de **inzet** op het **hergebruik** van water **en circulair water**. Afvalwater wordt nog te vaak als 'afval' gezien en gewoon geloosd. Maar voor heel wat toepassingen kunnen we dat water nog perfect hergebruiken. Ook bedrijven denken meer en meer na over circulair water. Een mooi voorbeeldproject is het project van de **Tiense Watervelden**. Bij

de productie van suiker uit suikerbiet komt water vrij. Jaarlijks zo'n 1 miljard liter. Tot nu toe wordt dit gezuiverd geloosd in de Gete, maar daar komt in de toekomst verandering in.

In april 2022 gaven minister Demir en de strategische partners het startschot voor het project **Tiense Watervelden**. De Tiense Suikerraffinaderij, De Watergroep, stad Tienen, het provinciebestuur en de Vlaamse Overheid slaan de handen in elkaar om het bietenproceswater in de toekomst te hergebruiken. **Circulair watergebruik** is één van de speerpunten van de Blue Deal, waarmee we Vlaanderen weerbaarder willen maken tegen de gevolgen van droogte en wateroverlast. Het bietenwater zal na voorbehandeling via een nieuwe pompinstallatie afgeleid worden naar een nieuw drinkwatercentrum van De Watergroep op de vliegbasis van Goetsenhoven. Dat kan 10.000 gezinnen van drinkwater voorzien. Het water wordt opgeslagen in bufferbekkens, die naast drinkwaterproductie ook ingezet kunnen worden voor watersport en recreatie. Idee is om op één van de bufferbekkens ook zonnepanelen te plaatsen. Op vraag van minister Demir neem ik het voorzitterschap op van de Taskforce Tiense Watervelden.

Figuur 14: De Tiense Watervelden in een notendop

4.5. NAAR EEN NIEUW LANDSCHAP IN HET WATERBEHEER?

Op 7 juli zette de Vlaamse Regering de krijtlijnen uit voor een **grondige hervorming** van het **waterlandschap**. De intentie is om binnen 3 jaar over te stappen naar waterschappen die als nieuwe rechtspersoon verantwoordelijk zullen zijn voor het beheer van de onbevaarbare waterlopen. Wateringen, provinciale waterlopen, waterlopen in beheer bij de VMM of gemeenten samen in één hand. Onze noorderburen kennen dit al langer.

Figuur 15: Overzicht van de waterschappen in Nederland (Bron: <https://www.hollandlandofwater.com/nl/waterschappen>)

Werkgroepen moeten de komende maanden en jaren dus aan de slag om de transitie vorm te geven. Dit is een grote en fundamentele hervorming, die ik moeilijk kan negeren op dit forum. Ik citeer uit de conceptnota: ‘Op basis van **hydrografisch logische gehelen** worden Waterschappen met een eigen rechtspersoonlijkheid opgericht, die, gebaseerd op een duidelijke terreinkennis en aanpak in het veld, **autonoom** instaan voor het **beheer van alle onbevaarbare waterlopen**. De afbakening van de nieuwe Vlaamse Waterschappen wordt gebaseerd op de hydrografische grenzen van de bekkens, die pragmatisch worden ingevuld vanuit hydrografisch logische gehelen, een efficiënt beheer en waar aangewezen rekening houdend met gemeentegrenzen.’

Men klaagt al jarenlang terecht aan dat het waterbeheer in de praktijk veel te versnipperd is en het was ook één van de grootste gevolgtrekkingen uit de watersnood die we in juli 2021 hebben gekend. Deze aangekondigde hervorming lijkt dan ook een stap in de goede richting. Maar, het zal toch een hele uitdaging worden om ervoor te zorgen dat die toekomstige waterschappen kunnen zorgen voor efficiëntie- en effectiviteitswinsten, en dit met het **borgen** van de **sterke punten** van het **huidige systeem**. We denken hierbij bijvoorbeeld aan de terreinkennis en de aanspreekbaarheid van de gemeenten.

En daarnaast moeten er toch nog heel wat **cruciale vragen** worden beantwoord en niet in het minst het financieringsvraagstuk: Hoe zullen de investeringsmiddelen worden verdeeld?

Voor dagelijkse werkingsmiddelen en regulier onderhoud kan je relatief eenvoudig budgetten vastleggen, maar hoe financieren we in de toekomst de grote infrastructuurprojecten, die er hoe dan ook nodig gaan zijn? Met een budget per waterschap, toegekend op basis van wat? Op grond van het aantal km waterloop, oppervlakte, noden, ...? Of komt er een centraal budget, waarop je projectgewijs een beroep kan doen? Evident wordt dit alvast niet. We weten maar al te goed hoe bijvoorbeeld voor infrastructuurwerken bij AWV het niet voor de hand ligt projecten op een investeringsprogramma te krijgen. De noden zijn immers veel groter dan de beschikbare budgetten. Dit is alvast een belangrijk aandachtspunt voor de verdere uitwerking van de conceptnota.

Daarnaast zal het ook zaak **blijven** om waterbeheer af te **stemmen met andere beleidsdomeinen** zoals ruimtelijk beleid, natuur-, landbouw-, recreatie- of woonbeleid. De nood aan een integrale aanpak van het waterbeleid maakt dat rationalisering in het aantal waterbeheerders op zich geen garantie is op succes, wel een eerste bouwsteen. De koppeling naar andere beleidsdomeinen blijft essentieel voor een geslaagd waterbeleid. Waterbeleid zal om die reden ook altijd een beleid van vele partners en actoren blijven. Het is belangrijk dat bij de uitwerking van de conceptnota ook deze volgende, noodzakelijke integrerende stap wordt gezet, zodat alle ruimtegebruikers en betrokken actoren elkaar in **sterke, gebiedsgerichte initiatieven** kunnen vinden. De voorstellen inzake governance in het advies 'weerbaar waterland' kunnen hier als inspiratiebron dienen.

De conceptnota gaat ervan uit dat Vlaanderen, op basis van de Europese doelstellingen, het globale beleid vastlegt en de kwaliteit over alle waterschappen heen bewaakt. Het lokale waterschap kan dan vervolgens de nodige autonomie krijgen om maatregelen uit te werken op maat van haar werkingsgebied en staat in voor de uitvoering op terrein. Er zal hier nog heel wat gediscussieerd moeten worden over kaders, methodieken, (financiële) instrumenten. Ook welke expertise waar zit moet goed doordacht worden: moet elk waterschap zijn eigen expert modellering hebben? Als we vertrekken vanuit het huidige personeelskader lukt dat laatste al zeker niet. Veel werk dus voor de werkgroepen die het beleid binnen dit en drie jaar zullen moeten klaarstomen.

5. RONDE VAN PROVINCIALE DIENSTEN

Tijdens mijn ronde van Vlaams-Brabant bij alle gemeentebesturen heb ik ook heel wat feedback en suggesties meegekregen met betrekking tot de werking van de provinciale diensten. Daarnaast werd het mij nog duidelijker dat ik mijn rol als spil en als een go-between tussen al die overheidsdiensten en bestuursniveaus slechts kan vervullen als ik goed op de hoogte ben van wat die diensten juist doen en hoe ze functioneren.

Daarom ben ik met veel overtuiging en enthousiasme ingegaan op de uitnodiging van de provinciale administratie - om na mijn ronde van de lokale besturen, ook een ronde van de provinciale diensten te organiseren. Kort na mijn aanstelling als gouverneur had ik natuurlijk wel al kennismakingsgesprekken gehad met de belangrijkste leidinggevenden in onze organisatie, maar tijdens de gesprekken van het voorbije half jaar heb ik samen met mijn kabinet op zeer uitgebreide wijze kennis kunnen maken met alle provinciale diensten en vooral ook met de mensen die de taakstellingen van deze diensten elke dag opnieuw waarmaken.

Een belangrijke doelstelling van deze bezoeken was dan ook een beter ***zicht krijgen op elkaars werking***: wat doen die diensten en wat doet een gouverneur, evenals hoe zijn beide georganiseerd en welke uitdagingen liggen er op tafel. Zicht hierop krijgen kan mijn diensten bijvoorbeeld helpen om correct door te verwijzen naar de juiste mensen en diensten. Maar omgekeerd is gebleken dat het ook voor de provinciale diensten leerrijk was om te vernemen welke rol een gouverneur in praktijk vervult, en op welke manier die betrokken is - en nog vaker niet betrokken is - bij de besluitvorming binnen de provincie. Daarnaast werden deze bezoeken aangegrepen om feedback, geuit door de lokale besturen tijdens mijn ronde van Vlaams-Brabant, terug te koppelen aan het provinciaal bestuursniveau. In wat volgt deel ik met jullie graag enkele van de voornaamste bevindingen van deze bezoeken.

En, alhoewel ik na drie jaar toch al wel een zekere kennis had van het reilen en zeilen binnen onze diensten, ben ik toch nog meer onder de indruk gekomen van de enorme ***dienstverlening en expertise*** die ***aanwezig*** zijn in dit huis. De provinciale administratie levert goed werk en doet dit met veel kennis van zaken, en een hoge mate van professionaliteit. Bovendien kan men in de meeste diensten een enorm enthousiasme, gedrevenheid en professionele fierheid vaststellen. Keerzijde hiervan is dat men ***veel hooi op de vork*** neemt, en soms zelfs teveel doet. Ik merk bijna wekelijks dat het moeilijk is en blijft om keuzes te maken, en soms te beslissen om zaken ook niet meer te doen, als men nieuwe initiatieven wil lanceren. En dit stelt soms uitdagingen op vlak van budget en personeelscapaciteit.

Een belangrijke vraag vanuit onze lokale besturen is om binnen hogere overheidsniveaus niet verkokerd te werk te gaan. Doorheen mijn ronde van de provinciale diensten merkte ik dat binnen deze organisatie diverse initiatieven worden genomen om het ***risico op verkokering*** te verkleinen en dit tegen te gaan. Het managementteam, Interdienstenoverleg Gebiedsgerichte Werking, forum voor leidinggevenden, ... zijn slechts een paar voorbeelden hiervan. Maar het is evenzeer duidelijk dat er ook op dit vlak nog ruimte voor verbetering is.

Ook bevindt het provinciebestuur zich in een bestuurlijk landschap, dat volop in beweging is. Zo nemen beide burgemeestersoverleggen in onze provincie het initiatief om actief na te denken over een concrete aanpak en maatregelen om de regiowerking verder uit te bouwen en te optimaliseren. Maar ook op Vlaams niveau denkt men na over de **organisatie van het bestuurlijk landschap**, en werden vorig weekend in het Vlaams Parlement nog nieuwe ideeën en denkplaatjes gelanceerd op de grote Staten Generaal rond de toekomst van de interne staatsstructuur binnen Vlaanderen.

Binnen deze context is het provinciebestuur zoekende naar de positie, die men hierin moet innemen. Complementariteit met andere bestuursniveaus en klantgerichtheid naar vooral lokale besturen vormen hierbij belangrijke leidraden. Zo lopen er trajecten om te kijken hoe men meer vraaggestuurd, ondersteunend en op hun maat kan werken. Nog binnen deze context zet men binnen het provinciebestuur ook in op de ondersteuning van de regiowerking, die binnen onze provincie stilaan verder vorm krijgt en van waaruit men bij mij als gouverneur ook om advies en ondersteuning komt aankloppen.

Kanttekening, die ik bij deze evoluties wil maken, is dat er momenteel veel onduidelijkheid en onzekerheid leeft over de huidige en toekomstige rollen van alle actoren in ons bestuurlijk model, en dat er nood is aan een **langetermijnvisie** uitwerkt om het totaalplaatje duidelijk te maken en alle puzzelstukjes in elkaar te laten vallen. Het is voor alle politieke en administratieve bestuursniveaus vooral belangrijk om duidelijk zicht te krijgen op waar men naartoe wil, wie doet wat in het bestuurlijk landschap, en hoe dat alles zich verhoudt ten opzichte van elkaar.

6. SLOTWOORD

Hiermee ben ik aan het einde gekomen van mijn speech, die traditiegetrouw bij de opening van het provinciale werkjaar een terugblik werpt op wat er zich het afgelopen jaar heeft afgespeeld in een aantal domeinen, met hier en daar wat reflecties over wat er op ons af komt.

Controversiële of zeer uitgesproken opinies moet men hierbij niet van mij verwachten. Niet zozeer omdat ik over veel zaken geen mening heb, maar wel omdat dit volgens mij niet bijdraagt tot de rol die als gouverneur, die ik als gouverneur moet vervullen. Een **verbindende en faciliterende** rol tussen verschillende beleidsniveaus, tussen politieke actoren, en tussen maatschappelijke stakeholders. Met verantwoordelijkheid om te **bemiddelen**, consensus te zoeken en in de luwte te coördineren tussen overheden en bestuursorganen. Niet zozeer om zelf beleid te maken of in de huid van opiniemaker te kruipen.

Die ondersteunende en coördinerende rol vereist een *neutraliteit*, de bereidheid om *discreet* achter de schermen te werken en het fundamentele geloof dat ‘het grote gelijk’ niet bestaat, en dat men iedere mening of overtuiging met het nodige respect moet benaderen. Die rol wil ik ook in het komende jaar blijven vervullen, en ik verwacht dat die rol zeker ook nodig zal zijn in een jaar met vele verkiezingen, coalitievormingen op alle niveaus, en de uitdagingen of hervormingen waar we met ons bestuurlijk bestel voor staan.

Altijd met de algemene doelstelling, dat Vlaams-Brabant uitgroeit tot een regio waar alle beleidsactoren op een constructieve en efficiënte manier samenwerken in het belang van alle inwoners. Om van Vlaams-Brabant een veilige, aangename, welvarende en rechtvaardige provincie te maken, waar het goed is om te wonen, te werken, en bovenal goed om te leven.

En, daarbij hoop ik dat alle beleidsmakers, administraties en ook burgers zich laten inspireren door een wijs advies van Nelson Mandela, waarmee ik geconfronteerd werd tijdens een recente trip naar Zuid-Afrika: *‘May your choices reflect your hopes, not your fears’*. Dankuwel.

Figuur 16: Zonsondergang over de Tafelberg in Zuid-Afrika (Bron: <https://www.toegankelijkopreis.be/land/zuidafrika>)

Provincieplein 1 - 3010 Leuven

016 26 70 79

kabinet.gouverneur@vlaamsbrabant.be

www.gouverneurvlaamsbrabant.be

Jan spooren

